

NIEUWSBRIEF

juni 2026

Agenda

zaterdag	6 juni:	Werkdag Asser Natuurtuin (DCA), aanvang 9:30 uur
zondag	7 juni:	Slootjesdag Assen
woensdag	17 juni:	Werkdag Asser Natuurtuin (DCA), aanvang 9:30 uur
zaterdag	4 juli:	Werkdag Asser Natuurtuin (DCA), aanvang 9:30 uur
woensdag	15 juli:	Werkdag Asser Natuurtuin (DCA), aanvang 9:30 uur

WERKEN IN DE ASSER NATUURTUIN

In de maand juni en juli werken we in de Asser Natuurtuin bij het Duurzaamheidscentrum op zaterdag 6 juni, woensdag 17 juni, zaterdag 4 juli en woensdag 15 juli

We zijn aanwezig om 9.30 uur en beginnen met een kop koffie/thee, waarna we in de tuin gaan werken. Wil je ook meehelpen geef je dan op via natuurtuin@ivnassen.nl. Tot dan!

Met vriendelijke groet,
Geke Kooistra

ZONDAG 7 JUNI - SLOOTJESDAG ASSEN

Word slootjesexpert!

Op zondagmiddag 7 juni organiseert natuurvereniging IVN-KNNV Assen slootjesdagen op maar liefst twee locaties in Assen.

Ééntje in de tuin van het Duurzaamheidscentrum in het Asserbos en ééntje in de wijk Kloosterveen.

Op deze locaties ga je met een netje en een bakje in de vijver op zoek naar alles wat in het water leeft. En dat is meer dan je denkt!

Kinderen tot en met 12 jaar zijn (onder begeleiding van een volwassene) tussen 13.30 en 15.30 uur welkom bij de vijver in de tuin van het Duurzaamheidscentrum en bij de vijver aan het Appelhof in Kloosterveen.

Aanmelden is niet nodig en de activiteit is gratis. Voor elke slootjesonderzoeker ligt na afloop iets leuks klaar.

Datum: Zondag 7 juni 2026

Tijd: 13.30-15.30 uur

Locaties: Vijver in de tuin van het Duurzaamheidscentrum Assen, Bosrand 2, Assen
Vijver aan het Appelhof in Kloosterveen

Verslagen

VERSLAG VOGELXCURSIE ZUIDLAARDERMEERGEBIED

Zaterdag 9 mei hebben we met prachtig weer en met volle teugen genoten van de door IVN-KNNV Assen voor haar leden georganiseerde vogelexcursie in de Oostpolder bij Noordlaren.

Van oudsher is de Oostpolder een echt weidevogelgebied.

Het beheer door het Gronings Landschap is daar ook op gericht. Zo wordt er met lage dichtheid aan vee geweid en zijn de maaidata afgestemd op het broedseizoen.

Tevens zijn er zomerpolders aangelegd die 's winters tot de vroege zomer onder water staan.

Deze ondergelopen graslanden zijn een paradijs voor veel bijzondere vogelsoorten, zoals geoorde fuut, kleinst waterhoen, witwangstern, kemphaan, watersnip en talloze eenden soorten.

Vanuit de parkeerplaats bij het haventje in Noordlaren zijn we met een gezelschap van 9 personen naar de Oostpolder gelopen. De weg er naar toe was al spectaculair vanwege de prachtig begroeide berm en de vele vogels die uit volle borst van zich lieten horen.

Via een dijkje liepen we naar de uitkijktoren bij het Zuidlaardermeer. Daar werden we niet alleen getraakteerd op een prachtig uitzicht over het gehele gebied waar honderden ganzen met jongen foerageerden, maar ook lieten diverse rietvogels zich daar prachtig zien en horen.

Zelden een blauwborst zo goed kunnen zien. Boven het meer vlogen visdiefjes, meeuwen en boven het riet een bruine kiekendief.

Daarna zijn we de dijk rond de polder gevolgd. Het bestaat dus toch nog, het geluid van talloze weidevogels die boven je hoofd hun namen roepen. Alsof je ondergedompeld werd in een bad vol natuur.

We vonden een nog heel ei dat, gezien de krassen op het ei, geroofd was uit een nest van een daar broedende fuut.

Verderop bij het natste gedeelte van de Oostpolder richting de Osdijk waren de meest bijzondere vogels te zien zoals prachtige kemphanen, steltkluten en de witwangstern. Al zo veel gezien en we waren nog maar halverwege!

Op de terugweg via de verharde weg langs het drogere weidegebied veel grauwe ganzen met jongen en ook nog grote groepen brandganzen die nog aan het opvetten waren voor de tocht naar het hoge noorden om daar in de zomer rond de poolcirkel te gaan broeden. Ook hier veel kieviten, tureluurs en grutto's. We wisten dat hij zou kunnen komen, en ja hoor daar was de toegift van deze prachtige tocht; De Zeearend hoog in de lucht. Na zo'n dikke 7 km kwamen we terug bij de auto's en raakten we niet uitgepraat over dit prachtige gebied. Wat mij betreft staat deze volgend jaar weer op de agenda en gids ik hier graag volgend jaar weer!

Waarnemingen:

Blauwborst, Braamsluiper, Bruine kiekendief, Canadese gans Fuut, Gele kwikstaart, Grasmus, Grauwe gans, Grutto, Kemphaan, Kievit, Kleine karekiet, Kokmeeuw, Krakeend, Lepelaar, Putter, Rietgors, Rietzanger, Roodborst, Snor, Steltkluut, Tjiftjaf, Tureluur, Veldleeuwerik, Visarend, Visdiefje, Watersnip, Wilde eend, Witwangstern, Wulp, Zeearend, Zwarte Kraai, Zwarte stern, Zwarte stern.

VERSLAG LEZING WERKGROEP INSECTEN

Op woensdagavond 20 mei gaven Frank Huisman en Ilse van der Beek van de Werkgroep Insecten op verzoek van de Vrienden van het Asserbos een lezing over de geleedpotigen in dit 114ha grote stadsbos.

Op basis van waarnemingen van de laatste 10 jaar hadden ze een bureaustudie gedaan van de ecologische gezondheid van het bos. Per ecologische functie van geleedpotigen, zoals bestuiving, afbraak en predator werd uitgelegd hoe het ervoor stond.

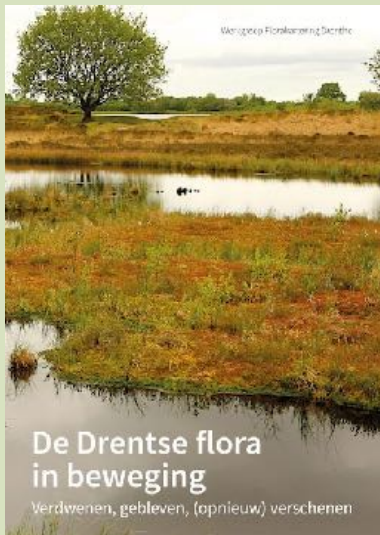
*springstaarten
afbrekers*

Hieruit kwam naar voren dat het Asserbos aardig gezond lijkt, maar dat er voor de functies bodemverbetering en afbraak&recycling relatief weinig waarnemingen zijn gedaan. De oorzaken hiervoor zijn het ontbreken van uitwerpselen van grote zoogdieren (typisch voor een stadsbos) en onderbemonstering. Bodemdieren zijn klein, vaak 's nachts actief en voor het waarnemen zijn vaak speciale technieken nodig. Frank en Ilse adviseerden daarom om meer inventarisatie van deze groepen.

En verder...

NIEUW FLORA BOEK OVER DRENTHE VERSCHENEN

Eindelijk was het zover: op 22 mei j.l. verscheen een nieuw boek over de Drentse Flora. De titel van het boek is "De Drentse flora in beweging". Het boek is samengesteld en uitgegeven door de Werkgroep Florakartering Drenthe (WFD).

Door insiders werd al geruime tijd uitgekeken naar de verschijning van dit werk, omdat bekend was dat een grondige analyse van velddata hieraan ten grondslag zou liggen. Daarin hebben de auteurs niet teleurgesteld: het is een doorwrochte beschrijving van de Drentse flora.

Het is een vervolg op de in 1999 verschenen Atlas van de Drentse flora. In de nieuwe publicatie is vooral aandacht gegeven aan de dynamiek van de flora. Het is dus niet alleen een beschrijving van de huidige toestand maar juist de historische ontwikkeling van de flora van Drenthe krijgt veel aandacht.

Welke soorten zijn nieuw, welke zijn verdwenen, welke soorten staan er slecht voor en welke staan er goed voor i.e. zijn invasief? Dit alles is onderzocht voor 9 verschillende ecologische typen - denk aan bossen, droge/natte heides, graslanden, bewoonde gebieden, akkeronkruidvegetaties enz.

Na de uitvoerige beschrijving van de ontwikkeling van de Drentse flora wordt ten slotte in twee aparte hoofdstukken de opkomst van nieuwe soorten beschreven en uiteindelijk een korte samenvatting van de veranderingen besproken. Hierin wordt geconcludeerd dat de Drentse flora steeds minder "Drents" aan het worden is. Mogelijke oorzaken als vermesting, klimaatveranderingen, menselijke handelingen en dergelijke komen daarbij aan bod.

Cicendia filiformis: het draadgentiaantje.

Deze soort was verdwenen uit Drenthe maar door natuurherstelwerkzaamheden teruggekeerd.

Foto: Dick Vuijk

Het is een lijvig boek (456 pagina's), hetgeen gezien de enorme hoeveelheid informatie niet verwonderlijk is. Maar het is geen "droog" naslagwerk. Het leest prettig en is rijk geïllustreerd met foto's van een groot aantal fotografen. De voornaamste auteurs zijn Ben Hoentjen en Edwin Dijkhuis. Daarnaast leverden nog acht anderen een bijdrage aan het boek. Het werk zou echter onmogelijk zijn geweest door de inzet van honderden vrijwilligers die aan inventarisaties bijdragen, zoals ook de leden van onze plantenwerkgroep. Het is te verkrijgen bij de WFD. Zie hiervoor hun website: wfdrenthe.nl/reserveringwfdboek. Het kost €40, een schijntje gezien de enorme inspanning die hiervoor nodig was.

Dick Vuijk

EINDE NIEUWSBRIEF

Kopij voor de volgende nieuwsbrief vóór 26 juni 2026 sturen naar:

nieuwsbriefivn-knnv@ivnassen.nl

Graag met vermelding van het onderwerp van uw kopij.

KNNV afd. Assen

Secr. Dick Vuijk

secretaris@assen.knnv.nl

redactie

Theo de Grijs

Wouter Reckman

IVN Assen

Secr. Ilja Kamies

secretaris@ivnassen.nl

Vertrouwenspersonen KNNV

<https://knnv.nl/over-knnv/knnv-organisatie/>

Vertrouwenscontactpersonen IVN Assen

<https://www.ivn.nl/afdeling/assen/overivnassen/vertrouwenscontactpersonen/>

De glorie van onze slootflora bloeit

■ De kamvormige bladeren moet je in helder water zoeken

Hottonia palustris, waterviolier, genoemd naar Pieter Hotton (1648-1709), Leids hoogleraar en de voorganger van de beroemde Herman Boerhaave (1668-1738). Beide heren waren arts en botanicus. Beide waren hoogleraar en directeur van Hortus Botanicus in Leiden.

HERO MOORLAG

Hottonia palustris, met de prachtige Nederlandse naam waterviolier, is mijn favoriete slootplant. *Palustris* betekent groeiend in een natte omgeving.

Trots steekt de onbebladerde stengel tot soms zestig centimeter uit het water. De bloemkroon is lila tot wit met een dooiergele keel. Waterviolier heeft ondergedoken bladeren die je even moet zoeken. Ze zijn kamvormig en veerdelig met lijnvormige slippen. Op de ondiepe slootbodem vormen ze een rozet. De doosvruchten openen met vijf kleppen. De zaden verspreiden zich in licht stromend water. Waterviolier komt alleen voor in kwelsituaties.

Kwel is water dat bijvoorbeeld on-

der een dijk doorsijpelt. Vandaar dat naast een dijk altijd een slootje ligt, zoals langs de Hoogeveensevaart. Het slootje vangt het kwelwater op. De waterdruk komt ook voor in diepere bodemlagen. Die druk kan zo hoog zijn, dat het diepere grondwater omhoog wordt gestuwd als kwel.

Het Oude Diep begint als kwelwater ergens bij Mantinge. Dat water wordt aangevuld door regenwater dat vanuit de omgeving naar de beek stroomt, bovengronds of ondergronds. Kwelwater is vaak bruin door roestende ijzerdeeltjes. Kwel brengt niet alleen ijzer naar het oppervlak, maar ook kalk en andere mineralen.

Bepaalde wilde planten zijn gebonden aan situaties met kwel. De bekendste planten zijn waterviolier en egelboterbloem. Andere voorbeelden in onze omgeving zijn dotterbloem, holpijp, bittere veldkers en bosbies. Dotterbloem en vooral bosbies komen in de kwelzones langs het Oude Diep veel voor. Kijk maar eens langs het Oude Diep naast bedrijventerrein Toldijk, waar zoveel orchideeën bloeien. Je ziet vooral veel bosbies. Hier kan in het Oude Diep ook de waterviolier staan.

Waterviolier tref je in laagveengebieden met kwel, rivierengebieden en op de hogere zandgronden langs beken en poelen met helder kwelwater. Er zijn sloten en niet te snelstromende zijarmen van beken die helemaal vol staan met waterviolier. Tien tegen één dat je daar langs de oevers egelboterbloem vindt, dotterbloem en bittere veldkers. Vaak overheerst langs Drentse beken bosbies. Vegetaties in kwelzones zijn be-

Egelboterbloem, ook een kwelindicator. FOTO: HERO MOORLAG

paald geen kommer en kwel. De waterviolier spant de kroon.

Waterviolier wortelt stevig in de venige bodem. De fiere plant staat in licht stromend of stilstaand water. Dergelijke sloten en poelen moeten

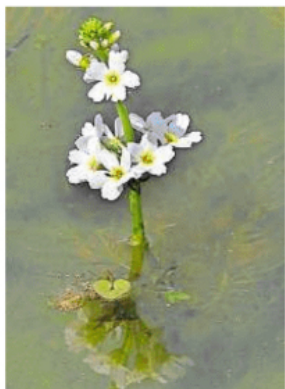
niet te diep zijn. In diepe wateren wil waterviolier niet groeien. Wel de witte en roze waterlelie, zoals je die ziet in de diepere sloten in de Kiersche Wijde-West ten westen van Meppel. De witte waterlelie is door

Frederik van Eeden (1860-1932) beschreven in een kort gedicht: 'Ik heb de witte waterlelie lief, daar die zo blank is en zo stil haar kroon uitplooit in 't licht'.

Veervormige bladeren

Ongetwijfeld heeft Van Eeden de waterviolier gezien. De plant vormt een uitgebreid rozet van veervormige bladeren. Dat rozet is zo dicht en stevig, dat het de lange bloeistengel in balans houdt. Valt de sloot in droge zomers geheel of gedeeltelijk droog, dan zie je de bladmassa boven het water uitsteken en ervaar je hoe dicht de rozet is.

De bloemen bevatten nectar en worden daarom bezocht door zweefvliegen en bijen. Meteen bevruchten deze insecten de bloemen met het oranje stuifmeel, zodat er doosvruchten ontstaan met zaden. De waterviolier is niet alleen een indicator van een kwelsituatie, maar in de eerste plaats de glorie van onze slootflora.

Bloeistengel met ondergedoken blad. FOTO: HERO MOORLAG

Bloemkroon van de waterviolier. FOTO: HERO MOORLAG

Eetbaar leven langs de waterkant, de kracht van kleine stappen

Doorkijk op lisdodde, zwemvijver Carpe Vitam. FOTO: DEWY MULDER

DEWY MULDER

Tien jaar geleden wist ik echt niet dat er zoveel planten in en rond het water eetbaar waren. Pas toen ik een documentaire zag over zeewierkwekers ben ik anders gaan kijken naar onze wateren. Niet alleen naar de zee, maar ook naar sloten, vijvers en oevers in Drenthe.

Wat een wereld ging er voor me open. Sindsdien kan ik me soms verliezen in de slootkant tijdens een wandeling. Neem bijvoorbeeld de lisdodde, de meeste mensen kennen hem als die plant met de bruine 'sigaren' langs de slootkant. Maar vroeger stond hij ook bekend als de survivalwortel voor militairen.

In tijden van schaarste werden de wortelstokken gebruikt als voedselbron. De jonge scheuten kunnen in soep verwerkt worden en de pollen werden zelfs gebruikt in meel. Ik heb

het geprobeerd en ze zijn nog lekker ook. Tegelijkertijd helpt de plant bij het filteren van water en biedt hij beschutting aan vogels, insecten en ander leven.

Meer eetbare planten

Dat is misschien wel het mooiste aan de natuur: één plant vervult vaak meerdere functies tegelijk. En lisdodde is niet de enige. Watermunt groeit op veel plekken langs slootkanten en is heerlijk voor thee. Van snoekkruid zijn jonge delen en zaden eetbaar, terwijl de paarse bloemen prachtig zijn als eetbare garnering in het seizoen. Jonge krabbenscheer is een hit bij chef-koks en zelfs van de waterviolier zijn bladeren en bloemen eetbaar, met een zachte smaak die lekker is in een salade of kort gewokt.

We denken vaak dat de meest culinaire ingrediënten in de supermarkt te vinden zijn, terwijl veel vergeten

en bijzonder eetbare planten gewoon al om ons heen groeien. Soms letterlijk langs de sloot. Dat betekent niet dat iedereen ineens waterplanten moet gaan eten. Wel dat we opnieuw mogen leren kijken naar onze omgeving. Misschien hoeft niet iedere slootkant strak gemaaid te worden. Misschien mogen sommige plekken wat wilder worden zodat natuur, water en biodiversiteit meer ruimte krijgen.

Praktisch en betaalbaar

Ik merk dat steeds meer mensen daar ook voor openstaan. We willen best vergroenen, zolang het praktisch, betaalbaar en logisch blijft. Juist daarin zit volgens mij de kracht van kleine stappen.

Misschien begint het met anders kijken naar een lisdodde langs het water. Misschien met een wandeling waarbij je ineens ziet hoeveel leven er eigenlijk om je heen groeit.